

**UZOQ MUDDAT DAVOLANAYOTGAN BOLALARNI TIBBIY-
PEDAGOGIK QO‘LLAB-QUVVATLASHNING DOLZARB
MASALALARI.**

*Farg‘ona viloyati Dang‘ara tuman
sanitariya epidemiologik osoyishtalik
va jamoat salomatligi bolimi epidemiologi*

N.B.Boytemirova

Bolalik davri inson hayotidagi jismoniy, aqliy, ruhiy va ijtimoiy rivojlanishning eng muhim bosqichlaridan biri hisoblanadi. Ushbu davrda bolaning salomatligi bilan bir qatorda, uning ta’lim olishi, bilish jarayonlari rivojlanishi, tengdoshlari bilan muloqot qilishi va jamiyatga moslashishi ham alohida ahamiyat kasb etadi. Biroq turli kasalliklar sababli bolalar shifoxonalarida uzoq muddat davolanish ayrim bolalarning odatiy ta’lim jarayonidan chetda qolishiga, o‘quv faoliyatida uzilishlar yuzaga kelishiga hamda ijtimoiy aloqalarining cheklanishiga olib kelishi mumkin. Mazkur sharoitda tibbiyot va pedagogika fanlarining o‘zaro hamkorligi muhim ahamiyatga ega. Tibbiyot bolaning salomatligini tiklash, kasallik holatini nazorat qilish va davolash jarayonini tashkil etishga yo‘naltirilgan bo‘lsa, pedagogika uning ta’lim olish ehtiyojlarini qondirish, bilish faoliyatini qo‘llab-quvvatlash va rivojlanishidagi uzilishlarning oldini olishga xizmat qiladi. Ushbu ikki sohaning integratsiyasi bolaga faqat bemor sifatida emas, balki ta’lim olish, rivojlanish va ijtimoiy hayotda ishtirok etish ehtiyojlariga ega bo‘lgan shaxs sifatida yondashish imkonini beradi. Shu nuqtayi nazardan, gospital pedagogika uzoq muddat davolanayotgan bolalarning ta’lim jarayonini ularning sog‘lig‘i, individual imkoniyatlari va davolanish sharoitlariga mos ravishda tashkil etishga qaratilgan muhim pedagogik yo‘nalish hisoblanadi. Bunda tibbiyot xodimlari, pedagoglar, psixologlar, logopedlar hamda bolaning ota-onalari o‘rtasidagi hamkorligi muhim.

Demak, bolalar shifoxonalarida ta’lim va davolash jarayonlarini o‘zaro uyg‘unlashtirish, bolaning individual ta’limiy ehtiyojlarini hisobga olish hamda

uning jismoniy va ruhiy holatiga mos pedagogik sharoitlarni yaratish bugungi kunning dolzarb ilmiy-amaliy vazifalaridan biridir.

Bolalar shifoxonalarida uzoq muddatli davolanayotgan bolalarning ta'lim imkoniyatlarini qo'llab-quvvatlash zarurati 20-asrning boshlaridayoq e'tirof etilgan edi. O'shanda ham kasalxonada yosh bemorlarga g'amxo'rlik qiluvchi hamshiralar bolalar bilan ularning rivojlanishi va bo'sh vaqtlarini o'tkazishga qaratilgan tadbirlar o'tkazganlar. Bugungi kunda turli yoshdagi bolalar uchun to'g'ridan-to'g'ri kasalxonalarda ta'lim muhitini yaratish va faoliyat yuritish masalalarini o'rganish va hal qilishga qaratilgan kasalxona pedagogikasi konsepsiyasi xalqaro amaliyotda o'rnatildi. So'nggi yillarda o'qituvchilar uzoq muddatli davolanayotgan bolalar bilan ishlashda davom etar ekan, yaqin vaqtgacha bolalarni kasalxonalarda va uyda o'qitish tartib-qoidalarini belgilovchi malum bir qoida yoki qonunlar deyarli mavjud emas edi. Inklyuziv ta'limning rivojlanishi hospital pedagogika tarraqqiyotida muhim ahamiyat kasb etdi. Maktab o'qituvchilarining aksariyati bolalar shifoxonalariga kelib, maktab fanlari bo'yicha darslar o'tkazadilar. Bu jarayon bolalarning xech qanday faoliyati yo'qligidan ko'ra yaxshiroq, ammo aksariyat hollarda uni uzoq muddatli davolanishni olayotgan bola uchun asosiy ta'lim dasturining to'liq amalga oshirilishi deb hisoblash mumkin emas.

Bugungi kunda kasalxona pedagogikasi ta'lim amaliyotiga tegishli tegishli tadqiqotlar sohasini taklif etadi. Bunga surunkali kasalliklarning kuchayishi, progressiv kognitiv va jismoniy buzilishlar, o'rganishning asta-sekin yo'qolishi, ta'limda baholash bosqichlaridan o'tish va motivatsiyani rivojlantirishdagi qiyinchiliklar, kasalxonada yotishning qiyin tajribasi yoki tashqi dunyodan izolyatsiyaning noqulay muhiti oqibatlarini qanday yumshatish va boshqa masalalarni tahlil qilish kiradi. Bugungi kunda eng dolzarb masalalardan biri kasal bolalarning xavotirini yengillashtiradigan va ularning tengdoshlaridan orqada qolishini qoplaydigan, sinfdoshlari bilan muloqot qilishdagi qiyinchiliklarni, kasallik paytida tashqi ko'rinishdagi o'zgarishlar bilan bog'liq muammolarni, sinf va maktab jamoasidan ajralib qolish hissini va noaniq davolash prognozi bilan bog'liq

oilaviy tajribalarni yengishga yordam beradigan pedagogik texnologiyalarni joriy etishga qaratilgan. Biz kasalxona sharoitida asosiy maktabgacha ta'lim dasturi va moslashtirilgan ta'lim dasturlarini amalga oshirish bilan bog'liq qiyin masalalarni, kasal bolalar uchun aka-uka va opa-singillar bilan bog'liq muammolarni va uzoq muddatli davolanishdan keyin bolaning kundalik hayotga qayta integratsiyalashuvi bilan bog'liq muammolarni hal qilishda muhim dolzarb masalalardan biridir.

Xozirgi kunda uzoq muddatli davolanishga muhtoj bolalarni o'qitishdagi qiyinchiliklar haqida turli darajadagi turli farazlar mavjud ammo kasal bolalar o'zlarini normal his qilishlari, hamma bilan teng huquqli munosabatda bo'lishlari va boshqa bolalar singari yuqori sifatli va qulay ta'lim uchun sharoit yaratish jarayonlarini yanada takomillashtirish zarurati mavjud.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Rustamova, G. Z. X. Q., & Mahamadjonova, D. N. Q. (2026). Shaxsning shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar. *Science and Education*, 7(3), 372-376.
2. Botirali ogli, X. A. (2025). Current Problems Of Inclusive Education: Challenges And Perspectives. *European International Journal of Pedagogics*, 5(06), 26-29.
3. Islomjonova, M. S., & Voxobova, M. S. (2026, April). THE ROLE OF THE FAMILY ENVIRONMENT IN THE DEVELOPMENT OF A CHILD'S SPEECH. In *Claritas Conference Platform* (No. 4, pp. 44-47).
4. Rustamova, G., & Rakhmatullayeva, Z. (2026, January). THE INTERRELATIONSHIP BETWEEN APPEARANCE AND SELF-ATTITUDE DURING ADOLESCENCE. In *Claritas Conference Platform* (No. 1, pp. 26-29).
6. Botirali ogli, X. A. (2023). 4. STEAM pedagogik texnologiyasi: integratsiya orqali o'rganishni kuchaytirish. *Innovative technologies in construction Scientific Journal*, 1(1).
7. Tojibaeva, A. A. K., & Hasanboyeva, K. M. K. (2026). The environment for speech development in the family and its importance. *Science and Education*, 7(3), 696-699

8. Xasanboyev, A. B. O. G. L. (2026). Pedagogika yo 'nalishi talabalarining tarbiyaviy ish ko 'nikmalarini STEAM yondashuv asosida rivojlantirish mexanizmi. Science and Education, 7(2), 311-317.
- 9 . Tojibaeva, A. A. K., & Abdumamatova, Z. A. Q. (2026, February). ATTENTION DEFICIT IN CHILDRENAND TECHNOLOGIES FOR ELIMINATING ADDICTION AND HYPERACTIVITY SYNDROME. In Claritas Conference Platform (No. 2, pp. 34-36).
10. Goipova, N. B., & Erkinova, M. M. Q. (2025). Bola nutqini rivojlanishida eshitish va ko 'rishning ahamiyati. Science and Education, 6(6), 741-744.
11. Goipova, N. B. Q., & Uraimjonova, Z. I. Q. (2025). Nutq nuqsonlarining kelib chiqish sabablari. Science and Education, 6(5), 387-392.